

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ*

ΠΑΛΙΑΣ ΕΚΔΡΟΜΗΣ ΕΙΣ ΣΥΡΟΝ

I

ΚΟΜΗ ἐνθυμούμαι ζωηρῶς, μολονότι διέρρευσαν 37 ἔτη, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν μετὰ ἐπιτυχεῖς διδακτορικὰς ἐξετάσεις, ἐν συνοδείᾳ συμφοιτητῶν συγγαιρόντων ἐμὲ καὶ τὸν συνεξετασθέντα φίλον Θαλῆν, ἐξῆλθον τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ δροσερὸς ἀήρ τῆς ἑσπέρας μ' ἐθώπευσε τὰς φλογισμένας ἐκ τῆς πολυώρου δοκιμασίας παρειᾶς καὶ ἡσθάνθη τρίτος ἐγὼ τὴν ἄρρητον ἡδονήν, ποῦ ἡσθάνθη πρῶτος ὁ Ἀννίβας καὶ δεύτερος ὁ Βοναπάρτης, ὅταν διέβησαν τὰς Ἄλπεις. Διότι ὡς κορυφὴ Ἄλπεων ὑπερύψηλος καὶ ἀδιάβατος ὠρθοῦτο ἐνώπιόν μου ὁ τίτλος τοῦ διδάκτορος, ἐφόσον προῦχώρουν εἰς τὰς πλήρεις παραγγων καὶ καταρρακτῶν μελέτας τοῦ Δικαίου, τὰς ὁποίας οἱ φοιτηταὶ τῆς Νομικῆς κατὰ παράδοσιν καὶ σεβόμενοι τὸ παράγγελμα «*speūde bradēws*» δὲν ἀρχίζουσι ποτὲ σπουδαίως εἰμὴ τὸ τελευταῖον ἔτος τῶν σπουδῶν.

Τώρα πλέον ὁ δρόμος ἦτο κατωφερής. Μία ἐναίσιμος διατριβὴ καὶ θὰ εἶχα τὸ δίπλωμα, καὶ μετὰ τὸ δίπλωμα σειρὰν βεβαιωτάτων νικῶν μέχρι τῆς Καπύης.

Τῆς ἐπινικίου μου χαρᾶς κοινωνὸν ἔπρεπε νὰ καταστήσω τὸν πατέρα. Διὸ κατ' εὐθείαν ἔσπευσα εἰς τὸ Τηλεγραφεῖον. Ἐπειδὴ ὁμοίαι ψυχικαὶ διαθέσεις ἐκφέρονται μετὰ τὸ αὐτὸ ὕψος, τὸ τηλεγράφημά μου κατ' ἀνάγκην θὰ ὠμοιάζε μετὰ προσφώνησιν νικηφόρου στρατηλάτου. Ἐνώπιον τῶν πυραμίδων ὁ Βοναπάρτης ἀποτεινόμενος

* ΣΗΜ.— Εἰς τὸ πλήρες λεπτοῦ σκώμματος καὶ χαριτολόγου εὐθυμίας ὥραϊον ᾗδε ἠθογράφημα, ἐν τῷ ὁποίῳ μετὰ τὸν ζωντανὰ χρώματα ἐξεικονίζεται μία, ἐκλιπούσα ἤδη ἐν τῷ θεύματι τοῦ πολιτισμοῦ, περίοδος τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ζωῆς — τίς ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρακολουθούτων τὴν σύγχρονον λογοτεχνίαν δὲν θὰ ἀναγνωρίσῃ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Χαλκηνός* τὸν αὐτόθι διαπρεπῆ ἐπιστήμονα καὶ πολυμαθέστατον λόγιον, τὸν ἀβρὸν καὶ γόητα καλλιτέχνην τοῦ λόγου, τὸν ψυχολόγον ζωγράφον τοῦ ἐν τῷ περυσινῷ *Ἡμερολογίῳ* τοῦ 1906 «*Μνήματος τοῦ Ὁθέλλου*», τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸσον ἐπαξίως ὅλην τὴν δροσερότητα, τὴν διαύγειαν καὶ τὴν εὐστροφίαν τοῦ ἄττικου πνεύματος;

πρὸς τοὺς στρατιώτας εἶπε τὸ περίφημον ἐκεῖνο : « ἀπὸ τὰ ὕψη αὐτὰ τῶν πυραμίδων σαράντα αἰῶνες σὰς κυττάζουν. » Κ' ἐγὼ ἐτηλεγράφησα : « Εἶμαι διδάκτωρ. Σαράντα λίρας περιμένω. »

Τὸ ποσὸν δὲν ἦτο μικρόν· ἀλλ' ἡ λέξις διδάκτωρ, ἀχνίζουσα καὶ θερμὴ καθὼς ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ φλογερὸ καμίνι, δὲν διέφερε ποσῶς ἀπὸ τὴν λέξιν δικτάτωρ καὶ μετείχε πάντως δικτατορικῆς παντοδυναμίας. Ἄλλως τε εἶχον προαγγεῖλαι ὅτι ὁ τίτλος τῆς ἐναϊσίου διατριβῆς μου περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑμπορικοῦ Δικαίου ἐπέβαλλε κατ' ἀνάγκην ἐν ταξιδίῳ εἰς τὴν Σῦρον τὴν πρωτεύουσαν τότε τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, ἵνα μετὰ ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις ἐπιτυχῶς συγγραφῇ καὶ ἡ ἐναϊσμός.

Δὲν νομίζω νὰ ἐκοιμήθην ὕπνον γλυκύτερον, οὔτε νὰ εἶδα ὄνειρα θαυμασιώτερα ἀπὸ τὰ τῆς νυκτὸς ἐκεῖνης. Ἀνακουφισθεὶς ἀπὸ πιστικώτατον βάρος διαρκοῦς μελέτης καὶ ἀγωνίας ἐπὶ δωδεκάμηνον, ἀνέπνευσα τέλος καὶ ὡς ἐλευθερωθεὶς κατάδικος ἐπανεῖδον μετὰ χαρᾶς τὴν φυγαδευθεῖσαν φαντασίαν, ἣτις φύσει ἐλευθέρα καὶ πτερωτῆ φύξις τοὺς δεσμώτας τῆς μελέτης. Τὴν ὑπεδέχθη, ἐννοεῖται, τρυφερώτατα καὶ ἀπεκοιμήθην εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς. Ὅταν ἐξῆπνησα τὴν ἐπιούσαν, οὔτε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὸ καταπλημμυρῆσαν τὸ ἤδη πενιχρόν δι' ἓνα διδάκτορα δωμάτιόν μου, οὔτε οἱ ἀνοικτοί μου ὀφθαλμοὶ ἐμπόδισαν τὴν πλαστικότητα καὶ δημιουργικὴν δύναμιν τῆς φαντασίας. Αὐτὴ ἀνέλαβε νὰ συνεχίσῃ ἀνευ διακοπῆς τὰ ὄνειρά μου.

II

Μόλις ἔφθασαν τὰ χρήματα, ἐπιβιβαζόμεθα εἰς ἓν σκάφος τῆς ἀτμοπλοῖας Σύρου ὁ Θαλῆς, ἐγὼ καὶ ὁ σιὸρ Καρλέττος, γέρον ὑπερ-εβδομηκοντούτης, κυφὸς ἀπὸ τὸ γῆρας, φορῶν πάντοτε χειρόκτια καὶ κρατῶν εἰς τὴν δεξιάν βράβδον χονδρὴν ἀπαραίτητον εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν μακρῶν καὶ ἰσχνῶν σκελῶν του, κομφὸς τὴν περιβολήν, ἀγαπῶν τὴν καθαριότητα καὶ τὰ μυροβόλα λινὰ μανδήλια καὶ ἀποστρεφόμενος τὸν καπνόν, τὸν ταμβάκον καὶ τοὺς ὀμίλικας του.

Ὁ παράδοξος αὐτὸς τύπος, Δεκέμβριος μὲ ἀξιῶσεις Ματου, ἡγάπα ἀντὶ τῆς γεροντικῆς ἡρεμίας τὴν τρελλὴν εὐθυμίαν τῆς νεότητος καὶ ἐτήρησεν ἐπαξίως τῆς ψυχικῆς του θαλερότητος τὸ ὑποκοριστικὸν ὄνομά του Καρλέττος. Ἠρέσκετο πολὺ εἰς τὸν ὀμίλόν μας, εἰς ὃν συχνὰ προσέδιδεν εὐφρόσυνον ποιικιλίαν· διὸ ἐπέμεινε νὰ μᾶς συνοδεύσῃ τοσοῦτω μάλλον ὅσῳ θεῖος ὢν τοῦ Νομάρχου Σύρου θὰ μᾶς ἦτο, ἔλεγε, πολυειδῶς χρήσιμος, καὶ ἔπειτα ἤθελε ν' ἀκούσῃ ἰταλικὸν μελόδραμα, τοῦ ὁποῖου ἔστεροῦντο ἐν Ἀθήναις.

Ὁ μέχρι Σύρου νυκτερινὸς διάπλους γεννᾷ τόσῃ ἀηδίαν, ὅσαι εἶνε ἐπιδεικτικαὶ ὄλαι σου αἱ αἰσθήσεις· ἡ ἀφή, ἐὰν συνειθίσῃς νὰ διατηρῆς καθαρὰν τὴν ἐπιδερμίδα σου· ἡ ὄσφρησις, καὶ ὅταν δὲν τὴν ἔχῃς πολὺ ἔξειαν· ἡ γεῦσις, ἐὰν τολμήσῃς νὰ δοκιμάσῃς τὸ ἐδεσμα-τολόγιον· καὶ ἡ ἀκοή, ὅταν ἀναγκάζεσαι ν' ἀκούῃς τὴν ἀβρὰν φρα-

σεολογίαν τοῦ ὑπηρετικοῦ τῶν ἀτμοπλοίων. Ἡ ὄρασίς σου... ἀλλὰ ὄρασιν δὲν ἔχεις· εἶσαι τελείως βυθισμένος εἰς τὸ σκότος, ἐκτός ἐάν ἦσαι τυχηρὸς νὰ πλέης μὲ πανσέληνον. Σὲ ἀφαιροῦν ἀκριβῶς τὸ ὠραιότερον μέρος τοῦ ταξειδίου, τὴν θέαν τῆς καθαρᾶς θαλάσσης μὲ τὴν μαγεϊάν τῶν εὐγράμμων ἀκτῶν τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τοῦ χοροῦ, ποῦ στήνουν δλόγυρά σου αἱ Κυκλάδες. Διὸ τὰ ταξειδία αὐτὰ ὁμοιάζουν ὡς διδυμοὶ ἀδελφοὶ μὲ τὸν γνήσιον Ἑλληνικὸν τυρόν, τὸν ὁποῖον οἱ βλαχοποιμένες κατασκευάζουν μὲ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς μέθοδον, ἀφαιροῦντες δηλαδὴ ἀπὸ τὸ γάλα τὸ οὐσιωδέστερόν του μέρος, τὸ ἀφρόγαλα καὶ τὸ βούτυρον.

Τὴν Σῦρον, ὅταν ἐπάτησα τὸ χῶμα της, τὸ ὁποῖον δυνάμει πολιτογραφήσεως βέβαια ἔγινεν ἰδικόν της μὴ ὑπάρχοντος αὐτοχθονικοῦ, ἐχαιρέτησα μετὰ τῶν συντρόφων μου, ὅπως ὁ Ὀρφανίδης: «*Χαῖρε, τῶν βράχων βράχε*». Ἐρριψα ἔν κυκλωτέρῃς πέριξ μου βλέμμα καὶ μίαν ὑποτείνουσαν μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς ἄνω Σύρου. Πράσινον φύλλον πουθενά· χρῶμα πράσινον μόνον εἰς μερικά παραθυρόφυλλα. Εἶνε ἀληθές ὅτι κατόπιν ἀνεκάλυφα τὸ χρῶμα αὐτὸ καὶ εἰς μερικάς γλάστρας ἀνθοφόρους καὶ εἰς ἓνα ψιττακὸν ἐντὸς καφενεῖου, μὲ τὸν ὁποῖον διεσκέδαζον οἱ θαμῶνες βροφῶντες οἱ πλείστοι ναργιλῆν κατὰ μίμησιν τῶν τότε παραλίῶν καφενεῖων τῆς Σμύρνης.

III

Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπου κατέλυσα, ἔτυχε νὰ ἦνε ἐσκηνωμένον μέρος τοῦ ἰταλικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου. Ὅλαι αἱ γυναικεῖαι φωναὶ ἀπὸ τῆς ὑψιφώνου μέχρι τῶν χορικῶν μελῶν ἀντήχουν ἄνω, κάτω, πλαγίως, ἀπέναντι καὶ διαγωνίως τοῦ δωματίου μου. Τὸ ξενοδοχεῖον εἶχε μεταβληθῆ εἰς Ὀρδεῖον. Εὐτυχῶς ἔλειπον οἱ βαρῦντοι καὶ βαθύφωνοι στήσαντες ἄλλοῦ τὴν φωνεῖαν των. Τὰ δύο φύλα τῶν ἰταλικῶν θιάσων, ὡς ἐβεβαίουν τότε ἡμᾶς τοὺς ἄδασεις ὁ σιὸρ - Καρλέττος, μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐνοῦνται διατελοῦντα ἔξω τοῦ θεάτρου πάντοτε ἐν ἀποστάσει καὶ πολλακίς ἐν διαστάσει.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τὴν κλίμακα τῶν ἀνδρικῶν φωνῶν τοῦ θιάσου οὐδέποτε συνήντησα εἰς τὴν κλίμακα τοῦ ξενοδοχείου μας, ὅπου συνήντων μερικῶς κομψευομένους νεανίας καὶ μερικῶς ἀκόμψους προγαστορας θηρεῦοντας ἐντυπώσεις χάριν ποικιλίας τοῦ μονοχόρδου ἢ μᾶλλον διχόρδου βίου των. Διότι οἱ Συριανοί, οἱ ὀλιγώτερον συμπάντων τῶν Ἑλλήνων τυρβάζοντες τότε περὶ τὴν πολιτικὴν, καταγινόμενοι ὅμως σφόδρα εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰ βιβλία, τὰ ταχυδρομικὰ δηλαδὴ γράμματα καὶ τὰ ἐμπορικὰ των βιβλία, ἤρουντο τὰς συγκινήσεις τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ἐκ τοῦ ἐμπορίου· καὶ ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εὗρισκετο πάντοτε εἰς κινήσιν, προσέθηκον δευτέραν χορδὴν, τὴν τοῦ χαρτοπαιγίου ἰσχυρῶς δονουμένην ἐν τε τῇ Λέσχη καὶ κατ' οἶκον.

Ὁ σιὸρ - Καρλέττος ξενιζόμενος παρὰ τῷ ἀνεψιῷ του εὗρισκεν ὅτι ἦτο ἀρκετὸς ὁ χρόνος, ἐν ἑδαπάνῃ γευματίζων καὶ κοιμώμενος

ἐκεῖ. Τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἄγων μαζί του καὶ τὸν Θαλῆν, ὅστις εἶχε καταλύσει ἐν συγγενικῇ οἰκίᾳ, διήρχετο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον μου, ὅπου τάχιστα ἐγνωρίσθη καὶ κατέκτησε τὰς συμπαθείας ὄλων τῶν Σειρήνων ἰδίᾳ δὲ τῆς ὑψιφώνου καλουμένης Πουεράρη, εἰς ἣν μᾶς συνέστησεν ὡς νεαροῦς διδάκτορας. Αὐτὴ ἐναδρυνόμενη ὅτι ἦτο κόρη δικηγόρου ἀπέδιδε πολλὴν τιμὴν εἰς τὸν τίτλον μας καὶ μᾶς ἀπέτεινε πάντοτε τὸν λόγον διὰ τοῦ ἡδυτάτου προσφωνήματος: Signor Dottore.

Τὰς νύκτας εἰς πᾶσαν παράστασιν ἐκορδονόμεθα εἰς τὸ νομαρχιακὸν θεωρεῖον παραχωρηθὲν ὑπὸ τοῦ πενθοῦντος ἀνεψιοῦ εἰς τὸν γελαστὸν θεῖον, καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς τοὺς δύο ἐπιτελεῖς του. Ἐπλέομεν εἰς ὠκεανὸν ἁρμονίας· αἱ κάπως γνώριμοι καὶ διὰ τοῦτο γλυκεῖαι μελωδίαι τῆς ἰταλικῆς μουσικῆς μᾶς ἐλίκνιζον. Γνωρίζοντες περὶ μουσικῆς, ὅσα ἡ παιανίζουσα εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως καὶ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας μουσικῆ τῆς φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν ἠδύνατο νὰ μᾶς διδάξῃ, ἐπιστεύομεν εἰς τὸ δόγμα τοῦ Καρλέττου ὅτι πᾶσα ἄλλη ἐκτὸς τῆς Ἰταλικῆς εἶνε βάρβαρος. Ἡ ἄγνοια γενεᾶ πάντοτε φανατισμὸν, ὅπως ἡ ἀμάθεια θρασύτητα. Διὸ τὰ ζωηρότερα χειροκροτήματα προήρχοντο ἀπὸ τὸ θεωρεῖον μας καὶ τὰ ζωηρότατα ἀπὸ τὰς γεροντικὰς παλάμας τοῦ Καρλέττου.

Εἰς μίαν ὁμως παράστασιν τῆς Λουκίας, κατὰ τὴν σκηνὴν τῆς τρέλλας τῆς πρωταγωνιστρίας, ἐδέησεν ἀπὸ τὰς παλάμας αὐτὰς ν' ἀποσπάσωμεν διὰ τῆς βίας ἐν ζευγὸς λευκῶν περιστερῶν μὲ κυανῆν ταινίαν δεμένων. Ὁ φίλος μας, κατὰ τὴν ἐκφράσιν του, τὸ τεκμήριον αὐτὸ τοῦ θαυμασμοῦ του ἐνόησε ν' ἀπολύσῃ ἐκ τοῦ θεωρείου μας πρὸς τιμὴν τῆς ὑψιφώνου καὶ πρὸς στιγματισμὸν τῶν Συριανῶν, ποῦ ἐτόλμησαν ἡμέραν τινὰ συζητοῦντες μετ' αὐτοῦ νὰ χαρακτηρίσουν ὡς ἀπηρχαιωμένον καὶ ὄχι πολὺ ἀθῶον τὸν τρόπον τῆς δι' ἀθῶων περιστερῶν ἐκδηλώσεως θαυμασμοῦ πρὸς εὐνοουμένην ἡθοποιόν.

— Καὶ ποῦ ξεύρετε ἐσεῖς ἀπὸ θεάτρα; τοὺς εἶχεν εἰπεῖ ὁ Καρλέτος. Ὅ,τι ὠραῖον ἐθεώρησα καὶ ἐλάτρευσα εἰς τὴν νεότητά μου δὲν τὸ ἀπαρνοῦμαι. Καὶ δὲν παραδέχομαι ὅτι ὁ ἰδικὸς σας τρόπος, ὅταν διδετε κρυφὰ κοσμήματα, εἶνε τάχα κοσμιώτερος.

Τὴν ἐπιούσαν ἐγευματίζομεν ὁμοῦ. Κατὰ τὰ ἐπιθόρπια τοῦ ἐπεστρέψαμεν πανηγυρικῶς τὴν κυανῆν ταινίαν. Ἦτο τὸ μόνον περισωθὲν λείψανον τοῦ τεκμηρίου τῶν αἰσθημάτων θαυμασμοῦ πρὸς τὴν Πουεράρη. Οἱ τρεῖς εἶχομεν ἤδη καταβροχθίσει τὰς δύο περιστερὰς ἄριστα μαγειρευμένας καὶ ὑπελείπετο τὸ ζήτημα πῶς θὰ ἐχώνευε τὸ τεκμήριον αὐτὸ ὁ φίλος μας, ὅστις χαρίζομενος ἡμῖν εἰς μὲν τὸ θέατρον δὲν τὸ ἐξεδήλωσεν, εἰς δὲ τὴν τράπεζάν μας τὸ κατέφαγε.

Ἡ ἰδιότης του ὡς Κεφαλλῆνος καὶ θεῖου τοῦ Νομάρχου, ἡ τελεία γνώσις τῆς ἰταλικῆς γλώσσης καὶ τὸ σεβάσμιον τῆς ἡλικίας ἦσαν τίτλοι ἐπαρκεῖς διὰ νὰ ἀποβῇ δημοφιλῆς εἰς τὸ ἀηδονόστομον τοῦ θιάσου πτηνολόγιον. Ἄλλ' ὁμολογητέον ὅτι διέπρεπεν ἐπὶ εὐγενεῖᾳ τρόπων· αἱ δὲ ἐκφράσεις του πλήρεις ἰπποτισμοῦ τῆς παλαιᾶς σχο-

ΝΕΡΟΒΡΑΣΤΑ ΕΙΔΥΛΛΙΑ

λῆς ἐφαίνοντο ἰδιαζόντως θελκτικαὶ εἰς τὴν Πουεράρη. Τὸν ἐθαυμάζομεν καὶ ἡμεῖς ὡς δεινὸν ἰχνευτὴν εἰς τὰς ἀτραποὺς τῶν φιλαρεσκείων καὶ ἄλλων γυναικείων ἀδυναμιῶν. Ἐξήσκει ἄλλως τε τὴν τέχνην ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος καὶ πλέον. Αἱ ρίζαι τῆς τέχνης του ἐξικνοῦντο πρὸ τοῦ 1821, ὅτε ἐν τῇ πατρίδι του Κεφαλληνία καὶ ἐν Πάτραις ἐπὶ τουρκοκρατίας νεαρὸς γραμματεὺς τοῦ Ἀγγλικοῦ Προξενείου διατελῶν εἶχε πρωτῶς καὶ ἐπιτυχῶς ἀσκηθῆ. Ὡς Ἀγγλος μάλιστα ὑπάλληλος ἐκαυχάτο ὅτι εἶχε συνάψει ἐν Πάτραις μυστικὴν συνθήκην μὲ μίαν ὡραίαν πατρinhν τούρκισσαν.

Ἡ πείρα του λοιπὸν ἦτο μαθουσαλείος, αἱ δὲ ἀναμνήσεις του προσελάμβανον ἱστορικὴν καὶ ἐθνολογικὴν ἀξίαν. Ἰστάμενος ὄρθιος ἐνώπιον μιᾶς Κυρίας ἦτο ὑποκλινέστατος δοῦλος της καὶ χωρὶς νὰ προφέρῃ τὰς δύο αὐτὰς λέξεις· διότι ἡ μεγάλη καμπύλη τῆς κυφότητος προσεδείχοντο τὸ πρᾶγμα διὰ τοῦ σχήματος. Οὐχ ἦττον ἐκ παλαιᾶς ἕξεως εὐγενείας εἰς πᾶσαν φιλόφρονα ἢ κολακευτικὴν φρά-

σιν τῆς Πουεράρη ἠγειρέτο ἀμέσως τῇ βοηθείᾳ τῆς βάρδου του ἐκ τῆς ἔδρας καὶ ὑπεκλίνετο διαγράφων σωστὸν ἡμικύκλιον. Ἡ ὑψίφωνος ἐγέλα τότε καὶ ἡμεῖς μαζί της· ἀλλ' ἐκείνη τὸν γέλωτα ἐτελείωνε μὲ ἕνα ὠραιότατον καὶ παρατεταμένον λαρυγγισμόν. Ἄλλως τε τοὺς φιλικούς διαλόγους συχνότατα διέκοπτε μὲ ἀηδονικούς λαρυγγισμούς καὶ μὲ γυμνάσματα φωνητικά, καὶ μᾶς ἔλεγεν ὅτι μὲ αὐτὴν τὴν μέθοδον κατώρθωνε νὰ διατηρῇ τὴν εὐκαμψίαν καὶ δροσερότητα τῆς φωνῆς. Ἐφήρμοξε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸ ὠραῖον Σοφόκλειον ἀπόφθεγμα: «ὅ,τι εὐρίσκεται ἐν χρήσει λαμποκοπᾷ ὡς χαλκός, χάνει ὁμως τὴν δύναμίν του, ὅταν μὲνῃ ἀργὸν πολὺν χρόνον». (Δάμπει γὰρ ἐν χρεΐαισιν εὐπρεπῆς χαλκός· χρόνῳ δ' ἀργήσαν ἤμυσε σθένος.)

Ὅταν παρετεινοντο οἱ λαρυγγισμοὶ καὶ τὰ γυμνάσματα, ὑπεδηλοῦτο ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήσωμεν ἥσυχον. Καὶ ὁ μὲν σιὸρ - Καρλέττος δὲν ἐδυσκολεύετο νὰ εὕρῃ ἄσυλον εἰς τὴν μεσόφωνον ἢ εἰς ἄλλην Σειρήνα πρὸς ἐπανάληψιν χαριτολογιῶν, ἀλλ' εἰς ἐμὲ ἔδιδε τὴν συμβουλὴν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀρχάριος ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὰς χορωδίας καὶ μὲ συνίστα πατρικῶς εἰς μερικὰς τοῦ χοροῦ. Τὴν αὐτὴν συμβουλὴν ἔδιδε καὶ πρὸς τὸν Θαλῆν, ἀλλ' αὐτὸς ἀγνοῶν τὴν Ἰταλικὴν μὲ ἐκράτει ὡς διερμηγέα καὶ ἤμην ὑπόχρεως μὲ τὰ ὀλίγα ἰταλικά μου, τὰ μὴ ἐξαρκοῦντα καλὰ - καλὰ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν ἰδικῶν μου αἰσθημάτων, νὰ γίνωμαι διερμηγεὺς τῶν ἰδικῶν του, νὰ χάνω τὴν προσωπικότητά μου καὶ νὰ μεταμορφοῦμαι παραδόξως εἰς μίαν Μέθοδον Ὀλλενδόρφου.

IV

Τὸν ὑπόλοιπον διαθέσιμον χρόνον διηρχόμεθα περιπατοῦντες οἱ δύο τρυφεροὶ διδάκτορες εἰς τὴν πλατεῖαν. Ἐκεῖ τὸ δειλινὸν ὄλον συνήρχετο ἢ πόλις ὄλη, περιεπάτει, ἐφλυᾶρει, ἐρωτοτρόπει, συνεζήτει, ἐσκανδαλίζε καὶ ἐσκανδαλιζέτο. Καὶ ἡμεῖς ἀνεπνέομεν ἐκεῖ ὀλίγον ἀέρα ἀμουςότερον βέβαια ἀλλὰ καθαρώτερον παρὰ εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον καὶ τὸ Θέατρον. Ἠκολουθοῦμεν τοὺς πηγαινοερχομένους καθ' ὁμίλους ἀνὰ δύο, τρεῖς, τέσσαρας. Ἀνταπεδίδομεν τὴν περιέργειάν των περιεργαζόμενοι καὶ ἡμεῖς τὰς φυσιογνωμίας των.

Ὅχι μόνον διὰ τὸν ζωγράφον, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα παρατηρητὴν εἶνε ἀπόλαυσις, ὅταν αἴφνης εὐρίσκεται ξένος μεταξὺ ξένων φυσιογνωμιῶν. Τὸ νέον, τὸ ἄγνωστον σὲ περιβάλλει πανταχόθεν καὶ αἰσθάνεσαι ὀρμητικῶς ἀντιδρῶσας ὄλας σου τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις. Ἡ μαντικὴ σου δύναμις ληθαργεῖ, ὅταν εὐρίσκεσαι εἰς γνωστὸν τοπεῖον καὶ μεταξὺ γνωστῶν ἀνθρωπίνων ἀθροισμάτων· ἐξεγείρεται ὁμως καὶ ἐνεργεῖ, ἅμα τὸ ἄγνωστον σὲ περιβάλλῃ. Κατ' ἀνάγκην θέλεις νὰ μαντεύσῃς, ἄρα δημιουργεῖς καὶ ζῆς τότε ὠραίας στιγμὰς πλάστου καὶ ὄχι πλάσματος.

Βλέποντες, ἀκολουθοῦντες καὶ ἐντείνοντες τὴν ἀκοὴν ἠρπάζομεν συντρίμματα φράσεων. Ὁραιότατον μωσαϊκὸν ἠδυνάμεθα νὰ κάμω-

μεν με αὐτά. Ἄλλ' ἐγὼ νεαρότατος τότε δὲν εἶχα τὴν κλίσιν οὔτε τὴν δύναμιν ἐνὸς ἠθολόγου ἢ ἀρχαιολόγου, διὰ τὰ συναρμοστικὰ συντρίμματα καὶ ἀναπαριστῶ μαντικῶς τὰ ἀφανῆ καὶ κρυπτόμενα.

Ἦσθανόμην κάτι κενόν, τὸ ὅποσον ἄφιναν εἰς τὴν ψυχὴν μου τόσαι μελωδίαὶ δονοῦσαι αὐτὴν περιπαθῶς, φεύγουσαι ὁμως καὶ σβυνόμεναι. Ἦθελα νὰ ἰδῶ τὴν ἁρμονίαν εἰς γραμμὰς μὲ σχήματα, μὲ χρώματα, ὅχι φεύγουσαν μὲ τοὺς ἤχους καὶ σβυνομένην ἀλλὰ ζωντανήν, κινουμένην, αἰσθανομένην. Ὅχι ὅπως ἡ μουσικὴ τοῦ ἀκούεται ἀλλὰ δὲν ἀκούει, ποῦ συγκινεῖ ἄλλους χωρὶς νὰ συγκινῆται.

Μὲ τοιαύτην ψυχικὴν διάθεσιν δὲν ἦτο δύσκολον νὰ πληρωθῆ τὸ κενόν. Ὅπως ἡ Ἀφροδίτῃ ἀνέδυσεν ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης, οὕτω καὶ ἐκ τῶν κυμάτων τοῦ κινουμένου ἐν τῇ πλατείᾳ κόσμου ἀνέδυσεν αἴφνης μονοκόμματος μία περικαλλῆς καὶ χαρίεσσα νεάνις. Περιεπάτει μὲ φίλην τῆς δηήλικα, λιγυρά, ἀφελῆς, διαχυτικῆ· εἰς πᾶσαν κίνησιν χειρῶν, κεφαλῆς, κορμοῦ, βαδίσματος διέγραφε γραμμὰς χαριτωμένας σκορπίζουσα πῆριξ ἕμερον καὶ θέλγητρα.

Αὐτὴ ἦτο ἡ ὄνειρώδης ἁρμονία τῶν γραμμῶν, ἡ μουσικὴ τῆς δράσεως, ἡ δμιλοῦσα μὲ τοὺς παλμούς τῆς καρδίας καὶ ὅχι μὲ τοὺς ἤχους, τοὺς παλμούς τοῦ ἀέρος. Αὐτὴ κατέλαβεν ἀμέσως τὸ κενόν καὶ ἐν αἴσθημα ἀόριστον, γλυκὺ καὶ περιπαθὲς περιέλουσε τὴν ψυχὴν μου καὶ ὑπέταξε πᾶσαν σχέψιν μου. Ἦμην ἐρωτευμένος.

Ὅταν ἔμαθα ὅτι ὀνομάζεται Ἀθανασία Ψ... εἶπα εἰς τὸν φίλον μου, ὅστις μὲ μεγάλῃν ὑπομονὴν ἐδέχετο τὰς ἐκρήξεις τῆς αἰσθηματολογίας μου:

— Τὸ ἐπερίμενα· τὸ ἐμάντευα. Τοιοῦτον πλάσμα ἔπρεπε βέβαια νὰ ὀνομασθῆ Ἀθανασία.

— Σ' ἔρχεται ἴσως νὰ φιλήσῃς τὸν νουνόν τῆς.

— Θαυμάσιος καὶ προφητικὸς νουνός.

— Καὶ ὁμως φεύγομεν αὔριον καὶ σάν τὸν Δὸν Κιχῶτον θ' ἀφήσῃς ἐδῶ μίαν Γλυκερίαν χωρὶς αὐτὴ νὰ γνωρίζῃ τίποτε, οὔτε τὴν ὑπαρξίν σου.

— Τί μὲ μέλει; Ἐγὼ νὰ τὴν λατρεύω θέλω χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζῃ.

V

Τὴν ἐπιόσαν περὶ δειλὴν ἀπεχαιρετήσαμεν τὴν νῆσον. Ἀφήσαμεν ὁμως τὸν σιόρ - Καρλέττον, διότι αὐτὸς δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὸ θέατρον καὶ τὰς Ἰταλικὰς Σειρήνας.

Ὁ ἄνεμος, ἡ θαλασσία ἄλμη καὶ ὁ αὐξάνων κυματισμὸς ἠρέθειζον ἀντὶ νὰ πραῦνωσι τὰ διεγερθέντα νεῦρα μου. Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτός, ἡ θαλασσοταραχὴ μεταδοθεῖσα εἰς τὰς ἰδέας μου ἐκορύφωσε τὴν ἀταξίαν των.

Τί θὰ γίνουν τόσα γλυκὰ συναισθήματα ποῦ ἐπέδραμον καὶ κατέλαβον τὴν ψυχὴν μου χάρις εἰς τὴν ἀπαλὴν ἁρμονίαν τῆς μουσικῆς καὶ εἰς τὴν ἀμεριμνησίαν τῶν δεκαπέντε συδαριτικῶν ἡμερῶν, ὅσας διήλθομεν ἐν Σύρῳ; Μουσικὴ καὶ ἀπραξία εἶπε οἱ δύο χειρότεροι θυρωροὶ τῆς ψυχῆς, ἀφίνουσι ὀρθάνοικτα παράθυρα καὶ θύρας καὶ

ἐπιτρέπουν, προκαλοῦν μάλιστα, τὴν εἴσοδον εἰς πάντα ἀδιάκριτον περίεργον ἢ πλάνητα διαδάτην. Ὅλα τὰ αἰσθήματα αὐτὰ θὰ ῥιφθοῦν φύρδην μίγδην εἰς τὸν Καιάδαν τοῦ παρελθόντος; Ἡ Ἀθανασία πέρωται νὰ μείνῃ λέξις δηλοῦσα εἰρωνικῶς κάτι ἐφήμερον καὶ παροδικόν; Εἶμαι ἢ δὲν εἶμαι ἐρωτευμένος;

Καθ' ἣν ὥραν περιπατῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐμονολόγουν τοιαῦτα ὡς ἓνας ἥρωος Σαιξπηρείου δράματος, ἐὰν ἡ Σελήνη δὲν ἐπρόβαλλεν ἐκ τοῦ μέσου μελανῶν νεφῶν, ὁ ἥρωος θὰ ἐκουράζετο ἢ ζαλιζόμενος ὑπὸ τοῦ σάλου θὰ ἐπλήρωνεν, ὡς τόσοι ἄλλοι συμπλωτῆρες, φόρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ θὰ ἐπήγαιεν ἐπὶ τέλους νὰ κοιμηθῇ. Ἀλλὰ τὸ μελιχρὸν φῶς τῆς Σελήνης ἅμα διεχύθη ἀνὰ τὸν πόντον μ' ἔπεισε μὲ τὰς μαρμαρυγὰς του ὅτι ἤμην ἐρωτευμένος καὶ ὅτι ὤφειλον ὡς ἐραστῆς ν' ἀγρυπνήσω ὅλην τὴν νύκτα περιπατῶν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ἐπειδὴ ἡ Σελήνη εἶνε πάντοτε συνένοχος εἰς ὅλα τὰ κατὰ τῆς ποιήσεως τελούμενα νυκτερινὰ ἐγκλήματα, τρυφερανθεὶς ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς ἥρχισα τοὺς μονολογικούς μου στοχασμούς ἐξερευγόμενους ὑπὸ μορφήν στροφῶν. Ὅλοι τότε οἱ νέοι ἦσαν στιχοπλόκοι καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ συλλάβουν ἐν ἰθανικόν ἢ ἐν αἰσθημα, ἐὰν αὐτὸ δὲν ἐφόρει τὸν μανδῦαν τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Δέκα τετράστιχοι στροφαὶ ἐν τῇ παννουχίῳ αὐτῇ ἐξάψει μου ἐτορνεύθησαν καὶ ἀπετέλεσαν λυρικὸν ποίημα εἰς ὕμνον τῆς θαυματουργοῦ Ἀθανασίας, ἣτις μετεμόρφωσεν εἰς τρυφερόν ἐραστὴν ἐμὲ τὸν τέως ἀπαθῆ, ποῦ ἤμην:

ὅπως ἑνὸς ἠφαιστείου χιονοσκεπῆς κρατήρ.

Ἐκ τῶν τεσσαράκοντα ἐκσφενδονισθέντων μύδρων τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἠφαιστείου, αὐτὸς ὁ μόνος ὁ στίχος περισώθη εἰς τὴν μνήμην μου. Οἱ ἄλλοι εὐτυχῶς ἐλησμονήθησαν, διὰ ν' ἀποδειχθῇ ἅπασι ἔτι ὅτι εἰς τὸν βίον μας ἡ λήθη μᾶς εὐεργετεῖ περισσότερον παρὰ ἡ μνήμη.

Ἄλλ' ὁ τρομερώτερος μύδρος τῆς ἐκρήξεως τοῦ χιονοσκεποῦς κρατήρος ἦτο ἡ ληφθεῖσα ἀπόφασις περὶ τῆς τύχης τοῦ ποιήματος.

Κατὰ τὴν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας ἀνοδον, ἣτις τότε μόνον δι' ἀμάξης ἐγίνετο, ὁ Θαλῆς εἶχεν δλόκληρον ὥραν ν' ἀναγνώσῃ τὸ ποίημα, νὰ ἐγκωμιάσῃ αὐτό, νὰ φουσκώσῃ τὸν ποιητὴν καὶ νὰ προκαλέσῃ ἐμδριθεστάτην συζήτησιν περὶ τοῦ ἂν πρέπη νὰ σταλῇ χειρογράφως εἰς τὴν ἡρωίδα τὴν ἐμπνεύσασαν τὸ ἀριστουργήμα αὐτὸ ἢ νὰ δημοσιευθῇ δι' ἐφημερίδος, ὅπως ἐντροφήσῃ καὶ ὄλον τὸ πανελλήνιον.

Ἡ φιλία, ἀκριβῶς διότι γνωρίζει νὰ θυσιάξεται, μεγαλουργεῖ, κάμνει θαύματα καὶ ἐκπλήττει τὸν κόσμον. Ἀλλ' ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἡ φιλία σχεδὸν πάντοτε κακουργεῖ, ἐκθέτει ὄσους ἀγαπᾷ καὶ τοὺς θυσιάξει· τυφλοῦται περὶ τὸ φιλούμενον καὶ βλέπει ἀριστουργήματα ἐκεῖ ὅπου φυτρῶνουν μετριότητες ὄχι βέβαια χρυσαῖ.

Ἀπεφασίσθη λοιπὸν τὸ ποίημα ὡς ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸν «Ἐθνοφύλακα» μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «Πρὸς τὴν δεσποινίδα Ἀθανασίαν Ψ... (δλόγραφον τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα) εἰς Σῦρον».

Αἱ ἔφημερίδες τότε δὲν ἦσαν ἡμερήσιαι καὶ ὅλαι πλὴν τοῦ *Αἰῶ-*
νος καὶ τοῦ *Μέλλοντος* ἦσαν μικροσκοπικαί. Πρὸς ἐκδοσίν των δὲν
ἀπητοῦντο κεφάλαια οὔτε χρήματος οὔτε γνώσεων. Ἦρκει ὀλίγη
μελάνη, πολὺ θράσος καὶ μία πένα.

Τὸ γραφεῖον τοῦ *Ἐθνοφύλακος* εὑρίσκετο εἰς τινὰ πάροδον τῆς
ὁδοῦ *Αἰόλου*, εἰς τὸ βάθος ἐνὸς ἰσογαίου τυπογραφείου, καὶ συνέκειτο
ἀπὸ μίαν τράπεζαν ὀπισθοῦν μεγάλην ἐκ κοινοῦ ξύλου χρωματισμέ-
νον ὑπὸ τῆς πολυκαιρίας καὶ τῶν μελανωμάτων τῆς συντάξεως.
Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ τοῦ *Βυζαντίου*
χρησίμου διὰ τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν λεξιθηρίαν, οὐδὲν ἄλλο βι-
βλίον ἢ λεξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικὸν ὑπῆρχεν. Εἰς τὸ ἐν ἑρμάριον τῆς
τραπέζης ἐφυλάττοντο τὰ χειρόγραφα καὶ αἱ ἐπιστολαί, εἰς δὲ τὸ
ἕτερον αἱ δεσμίδες ἀσπίλου χάρτου, ὅστις προωρίζετο νὰ κατασπι-
λωθῇ ἀρθογραφούμενος. Πέντε ἢ ἕξ καθίσματα πέριξ τῆς τραπέζης,
μία κάλαθος διὰ τὰ ἀχρηστα χειρόγραφα καὶ ἔντυπα καὶ ἐν κιθώ-
τιον εὐμέγεθες κλειδωμένον μυστηριωδῶς ἀλλὰ χρησιμεῖον πεζό-
τατα ὡς παραπληρωματικὸν κάθισμα, εἶδος ἀνακλίντρου, εἰς τοὺς
ἐπισκέπτας, συνεπλήρουν τὴν ὅλην διασκευὴν. Εἰς τὸν αὐτοσχέδιον
καὶ χρονοκίνητον πιεστηρίου, ἐπλύνοντο καὶ ἐκαθαρίζοντο τὰ τυπο-
γραφικὰ στοιχεῖα. Ἐπομένως ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸν διευθυντὴν τῆς
ἔφημερίδος πρῶτον κίνδυνον διέτρεχε νὰ ἴδῃ ρυπαινόμενον τὸ παν-
ταλόνι του ἀπὸ τὸ πλύσιμον καὶ καθάρισμα τῶν στοιχείων, καὶ πρῶ-
την σκέψιν ἀπεκόμιζεν ὅτι τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν καθαριότητα
περισσότερα κατεβάλλετο μέριμνα εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ τύπου παρά
εἰς τὰ ἄρθρα καὶ τὰς ἰδέας τοῦ συντάκτου.

Ὁ διευθυντὴς ἦτο ἰδιοκτῆτης, συντάκτης, ἀρχισυντάκτης, διεκπε-
ραιωτὴς, λογιστὴς καὶ διορθωτὴς. Ἐκράτει εἰς τὸ θυλάκιόν του
βιβλιάριον ληφοδοσιῶν, ὅσας εἶχε μὲ τοὺς συνδρομητάς, τὸν χαρτοπώ-
λην, τοὺς ἀνταποκριτάς, τὸν τυπογράφον καὶ τοὺς πωλητάς καὶ διε-
πληκτιζέτο συχνὰ μὲ ὅλους αὐτοὺς καὶ ἐνίοτε μὲ τὸν ἑαυτὸν του· διότι
συγχύζων τὰς πολλαπλᾶς αὐτὰς ιδιότητάς του, φυσικὰ ἐσυγχύζετο.

Τὸ κύριον ἄρθρον κατελάμβανε τὰς δύο πρῶτας σελίδας γραμμέ-
νον εἰς ὑπερκαθαρεύουσαν γλῶσσαν καὶ τυπωμένον μὲ μεγάλα
στοιχεῖα μόνον κατάλληλα διὰ τὰς ἐν αὐτῷ μεγάλας ἰδέας. Ἐάν τὸ
ἄρθρον δὲν ἦτο φιλιππικὸς κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, θὰ ἦτο πάντως
διθύραμβος συνταγματικῆς τινος θεωρίας. Ὅλοι ἔνεκα τῆς ἐναύλου
ἔτι κραυγῆς τῶν βητόρων τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἦσαν συνταγματο-
λόγοι, οἱ δὲ φοιτηταὶ μὲ περισσότερην ὄρεξιν ἐμάνθανον τὸ Συνταγ-
ματικὸν Δίκαιον πίνοντες καφέ καὶ ἀναγινώσκοντες τὰ ἄρθρα τῶν
ἔφημερίδων, παρά μεταδαινόντες εἰς τὰς παραδόσεις τῶν καθηγη-
τῶν *Διομήδους Κυριακοῦ* καὶ *Σαριπόλου*. Κατ' ἔθιμον πλέον πολυ-
χρόνιον ἢ μὲν σύλληψις καὶ κυοφορία τῶν κυρίων ἄρθρων ἐγένετο

ἐντὸς τῶν καφενείων ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐκεῖ συζητήσεων, ὁ δὲ τοκετὸς ὅπου ἐτύγχανεν. Ὡστε αἱ ἐφημερίδες ἦσαν ἡχώ τῶν καφενείων, τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ καπνὸς δὲν ἐχάνετο εἰς τὸν ἀέρα ἀλλ' ἐχῶνετο ἐντὸς τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀρθογράφου. Ὅλα ἦσαν τότε καπνὸς καὶ ἰδεολογία καπνιστῆ.

Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὑπολοίπου, ὁ διευθυντῆς εὑρισκεν ἐκ τοῦ προχείρου φίλους συνεργάτας, οἵτινες αὐτοβούλως ἢ καθ' ὑπόδειξιν συνέτασσον μερικὰ διάφορα ἢ διατριβὴν περὶ προσωπικοῦ ζητήματος. Ἐνίοτε ἐκράτει τοὺς ἐπισκέπτας ἀρκετὴν ὥραν, ὅπως τὸν βοηθήσουν εἰς διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις.

Τοῦτο ἀκριβῶς ἐπάθαμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν. Ὁ μὲν Θαλῆς παρεκλήθη νὰ γράψῃ βιαστικὰ δύο τρία διάφορα, ἐγὼ δὲ καίτοι ἄγνωστος ὑπεβλήθη πρῶτον εἰς τὴν φιλικὴν ἀγγαρεία τῶν διορθώσεων καὶ κατόπιν συνεστήθη, δηλωθέντος τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπισκέψεως. Ὁ φιλομειδέστατος διευθυντῆς διεξήλθε τροχάδην τὸ ποιημάτιον καὶ εἶπε:— Καλὸ εἶνε· πολὺ καλὸ· θὰ τὸ δημοσιεύσω εἰς τὸ προσεχές. Ἀλλὰ ποῦ εἶνε ἡ ὑπογραφή; Βάλε την.

Ἐκυφα ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ μετὰ τινα δισταγμὸν ὑπέγραφα: Πιάρδης. Τὸ ψευδώνυμον αὐτὸ ἦτο οἶονεῖ ἐρύθημα διὰ τὴν τελομένην ἀνήθικον πράξιν καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν τῆς αἰδοῦς, ἣτις ἔλειπε καὶ ἀπὸ τοῦς τρεῖς. Τὴν ὥραν ἐκείνην δύο νεαροὶ διδάκτορες καὶ εἰς ἐφημεριδογράφος, οὗτος μάλιστα ἀξιῶν νὰ φωτίξῃ καὶ ποδηγετῆ τὴν κοινωνίαν εἰς τὰ καθήκοντά της, ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐκ συστάσεως καὶ ἄνευ οὐδενὸς συμφέροντος ὕλικου διαταράσσομεν τὴν ἡσυχίαν ἐντιμοτάτης οἰκογενείας, μεθ' ἧς οὐδεμία γνωριμία προϋπήρχεν, ἐρρίπτομεν κατασκευητικὴν ὀδίδα ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς τὸ ἄδυτον μιᾶς κόρης καὶ παρεδίδομεν ἀσυναισθήτως τὸ ὄνομα αὐτῆς καὶ τῆς οἰκογενείας της ἔρμαιον εἰς τὴν κακολογίαν. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἄνευ τινὸς κακοβουλίας, μετὰ τὴν μεγαλειτέραν ἀφέλειαν, ὡς αὐτουργοὶ καὶ συνεργοὶ αἰσθηματικοῦ παροξυσμοῦ, παραφερόμενοι ἀπὸ τὸ ἐπιπολάζον τότε ἀνά τὴν Ἑλλάδα δὸν-κιχωτικὸν πνεῦμα.

VII

Παρῆλθον ὀλίγαι ἡμέραι. Πρῶταν πινά, ἐνῶ κατὰ τὴν ἕξιν τῶν μηρυκαζόντων ζῶων χιλιάκις ἀναμασώντων τὴν χωνευθεῖσαν τροφήν ἀναπαρίστων καὶ ἐγὼ χιλιάκις διὰ τῆς φαντασίας τὰς φάσεις τοῦ αἰσθήματος τῆς Ἀθανασίας πρὸς τὸν ἄγνωστον Πιάρδην μετὰ τὸν ὑποκάρδιον πόθον τοῦ νὰ γνωρίσῃ καὶ ἀνταμείψῃ τὸν τροβαδοῦρον ἱππότην, αἴφνης ἔρχεται ὁ Θαλῆς τεταραγμένος καὶ λέγει:

— Γλῆγορα σῆκω. Πρέπει νὰ κρυφθῆς παντοῦ ἀλλοῦ παρὰ ἐδῶ.

— Τί τρέχει;

— Ἐφθασεν ἓνας ἀπὸ τὴν Σύρον καὶ καταζητεῖ τὸν ἀχρεῖον, λέγει, ποιητῆν.

— Τί λέγεις;

— Μάλιστα· εἰς τὰς ποιητικὰς του, λέγει, στροφὰς ἔχει αὐτὸς ἀντιστροφὰς.

— Μὰ τί συμβαίνει ;

— Ἀνεστατώθη ἡ Σύρος μὲ τὸ ποίημα τοῦ Ἐθνοφύλακος. Τὸ σπῖτι τοῦ κ. Ψ..... ξεχειλίζει ἀπὸ κλαυθμούς, ὄδυρμούς, διαμαρτυρίας, σκηνὰς καὶ λιποθυμίας. Ὁ κ. Ψ.... ὠργισμένος καὶ πλήρης ἀγανακτήσεως δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ μήτε εἰς τοὺς λόγους μήτε εἰς τὰ δάκρυα τῆς ταλαιπώρου κόρης τοῦ τὴν θεωρεῖ συνένοχον καὶ ὑποκρίτριαν. Ἄλλ' ἢ μήτηρ πλήρης πεποιοθήσεως καὶ στοργῆς πιστεύει, τὴν ὑπερασπίζεται ὡς ἡ λέαινα τὸν σκύμνον τῆς, καὶ καταράται τὸν Πιάρδην ποῦ ἂν τὸν ἐδλεπεν ἐμπρὸς τῆς θὰ τὸν ἐσπάρασσεν, λέγει, ὅπως αἱ Μαινάδες τὸν Ὀρφέα.

— Μὰ τί λέγεις ;

— Δὲν τὰ λέγω ἐγὼ· τὰ ἔλεγε ὁ παλληκαρᾶς εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνοφύλακος χθὲς τὸ βράδυ. Αὐτὸς ἦλθεν ἐδῶ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ κ. Ψ.... Ἐλεγε δὲ ὅτι μὲ ὄλον τὸν ἐμφύλιον πόλεμον οἱ γονεῖς ἦσαν σύμφωνοι ὅτι μεγάλη συμφορὰ ἐνέσκηψεν εἰς τὸν οἶκον των, ὅτι ἐξετέθη τὸ κορίτσι καὶ κινδυνεύει τὸ μέλλον καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Ἀθανασίας. Τώρα ἐνδύσου γλήγορα. Πρέπει νὰ φύγῃς καὶ νὰ κρυφθῆς.

— Ποῦ ;

— Εἰς τοῦ Γιάγκου τοῦ Καμπούρογλου.

— Διὰ πόσον καιρὸν ;

— Αὐτὸ ἐξαρτᾶται. Θὰ σὲ τροφοδοτοῦμεν. Δὲν θὰ παραδοθῆς ἀπὸ αἰστίαν. Εἰμπορεῖς μάλιστα διὰ νὰ μὴ στενοχωρῆσαι ν' ἀρχίσῃς ἐκεῖ τὴν ἐναίσιμόν σου.

Τὸ δωμάτιον τοῦ Καμπούρογλου εὐρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ Γλαυκωπίδου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας. Ἀπὸ τὸ κρησφύγετον αὐτό, ὅπου κατέφυγα κ' ἐξάρωσα, ἐπερίμενα ἐναγωνίως ὁ ἥρωσ ἐγὼ τὴν λύσιν τοῦ δράματος.

Ἐφόβος ὅτι θὰ ἐπροδιδομῆν ὑπὸ τοῦ «Ἐθνοφύλακος» ἦτο ἐντελῶς μάταιος. Ὁ ἀπεσταλμένος ἀκολουθῶν τὰς ὁδηγίας του οὐδόλως ἀμφέβαλλεν ὅτι δράστης τοῦ ποιητικοῦ ἐγκλήματος ἦτο ὁ Τιμολέων Ἀμπελάς. Ἐζήτει λοιπὸν οὐχὶ τὸ ὄνομα ἀλλὰ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ διὰ νὰ λογαριασθῇ μαζί του. Μάτην δὲ διευθυντῆς τοῦ Ἐθνοφύλακος διεμαρτύρητο καὶ ἐδεδαιώνε μὲ λόγον τιμῆς, μὲ ὄρκους καὶ ἐξορκισμοὺς περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ Ἀμπελά. Ὁ ἀπεσταλμένος τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ἐπίστευεν· ὁ Ἀμπελάς, ἰδοὺ ὁ ἔνοχος· διότι αὐτὸς ὡς Συριανὸς ἐγνώριζε τὴν οἰκογένειαν Ψ.... τρυφερῶς διέκειτο πρὸς ὄλας τὰς καλλονὰς τῆς Σύρου ἄρα καὶ πρὸς τὴν Ἀθανασίαν, καὶ ἦτο ὁ μόνος νεαρὸς ποιητῆς ἐκ Σύρου, ἄρα ἀληθῆς δράστης. Μὲ τοιούτους συλλογισμοὺς ἐδραιοῦνται συνήθως αἱ ὑπόνοιαι καὶ μετατρέπονται εἰς ἀκραδάντους πεποιοθήσεις. Καὶ ἡδυνάμην πολὺ καλὰ ἐγκαταλείπων τὸ ἄσυλόν μου νὰ ἐμφανισθῶ ταπεινῶς ἐνώπιον τῆς Αὐτοῦ μαγγουρήτητος τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου καὶ ὁμολογῶν τὸ ἁμάρτημα ν' ἀποκαλύψω τὴν ταυτότητά μου ὡς αὐτουργοῦ. Δὲν θὰ ἐπάθαινα τίποτε, διότι δὲν θὰ ἤμην πιστευτός.

Ἐν τούτοις ἔπρεπε παντὶ σθένει ν' ἀνακοπῆ ἢ ὁρμῇ καὶ μετα-

βληθῆ ἢ διεύθυνσις τῆς θυέλλης· διότι νέα ἀδικία θὰ ἐγεννᾶτο ἐκ τῆς πρώτης ἀδικίας. Φύσει τὸ ἀδίκημα γεννοβολᾷ, ἐνόσφ ἢ ποινῆ δὲν ἀκολουθεῖ. Ἡ ἰδική μου τιμωρία εἶχεν ἤδη ἀρχίσει· ἤμην ἐκουσίως φυλακισμένος καὶ ἡ τύψις τοῦ συνειδότος ἐπήρχετο διπλῆ· διότι τώρα ἐφοδούμην μήπως ὁ ἀθῶος πληρώσῃ ἀντ' ἐμοῦ.

Ὁ διευθυντῆς τοῦ Ἐθνοφύλακος ἐφάνη ἀντάξιος τῆς δεινῆς καταστάσεως καὶ διέσωσεν ὅλους τοὺς κινδυνεύοντας. Μὲ μίαν δῆλωσιν, καλλιεπέστατα γραμμένην, ἐδικαιολόγησεν ὅλα τὰ αἰσθήματα: τὴν ἐμπνευσιν τοῦ ποιητοῦ, τὴν ὀργὴν τῶν γονέων, τὴν σεμνότητα τῆς κόρης, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ τὸ ἀρειμάνιον τοῦ ἐκδικητοῦ παλληκαρᾶ. Ἐρρανεν ὁμως μὲ τόσα ἄνθη τοὺς ἐν Σύρῳ καὶ ἐφόρτωσε μὲ τόσα ἐγκώμια τὸν ἀπεσταλμένον, ὥστε ὁ τελευταῖος, διὰ νὰ βαστάσῃ αὐτά, ὤφειλε νὰ ρίψῃ καὶ ῥόπαλον καὶ ἀπειλὰς ὡς ἐν ἀβαρία, νὰ θεωρήσῃ τὸ ἐπαισῶδιον λῆξαν, καὶ ν' ἀναχωρήσῃ λίαν εὐχαριστημένος ὡς διπλωμάτης ἐπιτυχῶν εἰς τὴν ἀποστολὴν του.

Οὐδέποτε οὐδενὸς ἀναχώρησις προῦξένησε τόσῃν εὐχαρίστησιν, ὅσῃν ἢ τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου εἰς ἐμὲ τὸν ἐπίσης ἄγνωστον εἰς ἐκεῖνον. Καὶ δὲν ἠξεύρω διατί, ὁσάκις γίνεται λόγος περὶ ἀλγεβρικῆς ἐξισώσεως μὲ δύο ἄγνωστα, ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὸ δυσάρεστον αὐτὸ πρόβλημα καὶ τὴν ὡς ἄνω λύσιν του.

ΧΑΛΚΗΝΟΣ

ΟΙ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΟΙ ΜΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

Η φάλαγγ τῶν μικρῶν μας συνεργατῶν, ἐκ τῆς τρίτης ἤδη γενεᾶς ἦν στρατολογεῖ τὸ ἡμέτερον Ἡμερολόγιον, ὡς τὴν εὐόωνον ἐλπίδα τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ πνευματικοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους, πυκνοῦται ὀλονέν. Ἐφέτος παρουσιάζομεν τὸν μικρὸν Ἀντώνιον Βάττην, μόλις δεκαπενταετῆ, μαθητὴν τοῦ γυμνασίου. Οἱ ἀναγνώσται θὰ συναντήσωσι πολλαχοῦ τοῦ παρόντος τόμου (σελ. 153, 268 κλπ.) τὰς κομψὰς καὶ εὐφρεῖς του γελοιογραφίας καὶ θὰ ἐκτιμήσωσι τὸ πρῶτον τάλαντόν του, ὅπως τὸ ἐξετιμήσαμεν καὶ ἡμεῖς. Ὁ μικρὸς Βάττης, μετὰ τὸ πέρασ τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν, σκέπτεται ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ἀφοῦ ἀπὸ τώρα ζωγραφίζει μὲ τόσῃν αὐτοδίδακτον χάριν, ὅτι θὰ διαπρέψῃ, τὸ δὲ Ἡμερολόγιον θὰ σεμνύνεται ὅτι τὸ πρῶτον εἰς τὰς σελίδας αὐτοῦ ἔκαμε τὴν καλλιτεχνικὴν του ἐμφάνισιν.

